Anul I. Orăştie, 16 Febr. v. (1 Martie n.) 1902 Nr. 10

ABONAMENT:
Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.
Pentru România pe an 15 lei.
Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERŢIUNI:
se socotesc după tarifă, cu preţuri foarte moderate.
Abonamente şi inserţiuni se plătesc nainte.
Apare în fiecare Sâmbătă.

EŞIRE DIN IMPAS

I.

Voim, în cele următoare, sĕ arătăm ce ţinem că ar trebuì sĕ se facă, pentru a pornì iarăşi o acţiune naţională, care sĕ mai încălzească inimile, sĕ întărească de nou credinţele în viitorul neamului nostru, ear' duşmanilor nostri neîmpăcaţi, sĕ le arate iarăşi că suntem un *factor* în ţerile coroanei ungare, factor care *se impune*, şi peste care n'au dreptul, şi mai ales nu vor avea putinţa, de a trece aşa de uşor în calculii lor, precum ar voì sĕ treacă!

Privim la situaţia noastră de azi. Vedem, auzim şi cetim zilnic, că toţi sunt nemulţumiţi de ea. Căci e o situaţie, care stînge însufleţirea inimilor, care potoleşte tot mai mult însaşi credinţa în puterea noastră de resistenţă faţă de complicatul şi greul rĕsboiu ce nise dă de către puternicii zilei.

Şi n'a fost situaţiunea noastră tot aşa de grea. Până n'a venit draconicul Hieronimy cu ordinaţiunile lui, nu ne era aşa greu. Inainte de acele ordinaţiuni s'au şi vĕzut frumoase manifestări a voinţei naţiunii noastre. Incepênd de prin anii şasezeci, până în anii Memorandului, la fiecare moment potrivit aveai adunări naţionale, care impuneau strĕinilor şi întăreau sufletele în ai nostri, — *pentru-că aveam libertatea de întrunire, în forma pe care ni-o alesesem.*

Şi forma pe care ni-o alesesem era, fără îndoială, cea mai frumoasă, cea mai ideală, cea mai deamnă, anume forma şi firma de: *„Partid naţional român“*. Ca membri ai *partidului naţional român* s'au adunat părinţii nostri în conferenţa dela Mercurea, (mulţi din ei trăesc încă), apoi la Sibiiu şi aiurea, şi au luat hotărîri privitor la chipul purtării luptei naţionale; ca membri ai partidului naţional român ne-am adunat la 1881 în Sibiiu şi am stabilit un program naţional şi am decis edarea Memoriului; ca membri ai aceluiaşi partid am decis în conferenţele de mai târziu ducerea Memorandului la Impĕratul, şi am fost cu acel memorand la Viena; ca membri ai *partidului naţional român* ne-am adunat în zeci şi zeci de meetinguri de protestare în ajunul aducerii legilor politice bisericeşti, etc., şi peste tot locul aceste mişcări şi aceste adunări, măreau însufleţirea românească şi cucereau numelui poporului român, tot mai mult respect!

Ce era mai firesc lucru, decât aceea, ca duşmanii nostri sĕ-'şi muşte buzele de mânie pe acest *partid naţional român,* şi sĕ cerce un chiţibuş oarecare, pentru a-l face sĕ-şi peardă cumpĕtul, sĕ stee locului, căci cu oprirea lui pe loc, sĕ opreşte de-odată şi discuţia lumei mari asupra stărilor din Ungaria, discuţie pe care lucrările acestui partid, atât de adesea o stîrnise şi o aprinsese până la iritare, şi anume nu în favorul guvernării ungureşti. A venit deci şiretul Hieronimy şi ştiind cât de mult suntem noi jaluzi de acest partid al nostru, — ne puse şurubul, zicênd cu manieră de turc ori de muscal: «Nu te mai las sĕ funcţionezi ca *partid naţional român*». Dar' când ne-a zis asta nouă, a zis-o şi celorlalte partide politice, enunţând ca »principiu«, că nu pot fi convocate întruniri politice de alegĕtori *după naţionalitate,* ci numai întruniri publice de alegĕtori, la care, fireşte au drept a participa alegĕtorii de orice neam. Pe noi ne-a durut foarte mult acest lucru, şi jaluzi foarte pe *naţionalitatea* partidului nostru, n'am voit sĕ ştim de acea ordinaţiune, până pedepsì odată pe nobil îndârjiţii nostri conducĕtori ai unei întruniri de acestea, şi de atunci nu mai convocà nimeni nici o întrunire, nici bună, nici rea.

Dar', cum zic, acea ordinaţiune nu ne priveşe numai pe noi, ci d. e. şi pe Saşi. Auzit-a însĕ cineva ca partidul poporal săsesc sĕ se fi înfundat prin acea ordinaţiune şi sĕ fi încetat a mai funcţiona, precum al nostru s'a înfundat şi a încetat? Nici poveste. Ei merg înainte. Işi convoacă în cercurile lor alegĕtorii şi îşi decid treburile. Tot aşa Slovacii. De ce? Pentrucă au vĕzut că opreliştea lui Hieronimy, pe cât e de şireată, pe atât e şi de uşor de trecut peste ea Ei trec peste ea eludându-o, căci îşi zic: unde convocăm noi Saşii sau Slovacii pe alegĕtori, şi aşa nu au sĕ vină şi Ungurii nici Românii sĕ desbată cu noi. Şi şi dacă ar venì, unde *noi* suntem în majoritate, lucrul se decide după gustul *nostru*, ear' în cercurile unde sunt *ei* mai mulţi, unii ori alţii, ori împreună, nu putem pretinde sĕ hotărîm *noi*, cei mai puţini.

Dar' este şi altă modalitate, care se poate aplica cu succes, după părerea noastră, şi anume:

Sĕ se adune bărbaţii nostri de valoare, adecă representanţii tuturor elementelor cari constituesc partidul naţional român, la un loc, şi vĕzênd că în calea partidului nostru naţional, stă o mare şi grea peatră rĕsturnată de acea opreliişte, *sĕ caute a o eluda*, trecênd pe lângă ea, ori peste ea, dar' sĕ o treacă! Părinţii nostri au ştiut afla o formă potrivită şi practicabilă, în situaţia lor. Sĕ fim şi noi atâta de isteţi, cât sĕ găsim acum una potrivită şi particabilă în situaţia noastră!

Şi în scopul acesta:

O conferenţă confidenţială a bărbaţilor nostri de valoare, sĕ decidă, ca şi cum ar face ceva acum de nou, că... înfiinţează un partid politic, căruia îi dau un nume românesc, de exemplu Partidul poporal, sau Partidul naţional, sau Partidul progresist, sau cum vor vrea, dar' nume românesc. In aceeaşi consfătuire, ei vor stabili programul partidului, vor şti şi vor vedea ei cum, fie că iau din cap în cap programul stabilit la 1881, fie că îl condeasează în câteva puncte, sau îl modifică şi amplifică, treaba conferenţei. Programul acolo stabilit sau acceptat, îl publică apoi poporului cu un manifest, chemând pe toţi cei cu inimi la fel simţitoare, sĕ vie, pentru binele lor şi al neamului întreg, sub flamura aceasta.

Şi ai deschis prin aceasta drum nou şi larg mişcării şi manifestării naţiunii! Căci de bună-samă, că la adunările pe care le vor convoca un biurou de bărbaţi *români* ai partidului astfel arangeat, şi pe basa programului tot românesc al acelui partid, nu au sĕ vie sĕ participe nici Ungurii nici Saşii, nici alţi strĕini, ci numai Românii, şi acolo Românii vor hotărî asupra chestiilor politice ce-'i interesează, după gustul inimii lor! Astfel ar fi dată posibilitatea, ca partidul naţional român, care ilegalminte a fost declarat de desfiinţat, sub alta formă, dar' tot ca unicul representant fidel al aspiraţiunilor poporului nostru, sĕ reînvie şi sĕ înceapă o nouă şi rodnică activitate.

Am lansat această idee, ca factorii competenţi sĕ o discute, eventual sĕ combineze altă modalitate mai potrivită, căci altfel am comite un sacrilegiu, o adevĕrată sinucidere, dacă ne-am face pendentă funcţionarea partidului de bunăvoinţa guvernului!

Ideile desfăşurate în acest articol sunt, ce-i drept, ideile mele individuale, pentru a căror desfăşurare probabil voiu fi timbrat şi considerat de unii doctrinari, ca trădătorul partidului. Dar' am crezut că voiu face un serviciu causei, dacă această chestiune de supremă importanţă, va fi supusă discuţiunii publice.

Ca unul care, conform modestelor mele puteri, am susţinut în totdeauna sus şi tare organisaţia de pâna aci, convingêndu-mĕ, faţă cu stăpânii zilei, că pentru o *restituţiune in integrum*, sanşe nu avem, am crezut că pot şi trebue sĕ risc expunerea părerilor mele, chiar expunêndu-mĕ de-a fi de nou certat, apoi — videant consules!

Dr. A. Vlad.

DIN DIETĂ

In sĕptĕmâna asta au fost iarăşi interesante discuţii naţionaliste în dietă.

Maghiaronul Picher a atacat în şedinţa de Marţi pe Saşi în chip şi fel, spunênd că Ungurii trebue sĕ pornească faţă de ei ca Germanii faţă de Poloni şi Danezi, strivindu-i de tot.

I-a rĕspuns bărbăteşte Lutz-Korodi, deputatul Braşovului, încât începuserĕ a răcnì ungurii pe el, şi nevrênd sĕ-l mai asculte, au ieşit mai toţi afară! Lutz le-a spus: „Dacă nu ne lăsaţi sĕ vorbim, vom merge acasă şi vom scrie!“ Nĕcaz şi mai mare.

In şedinţa de Mercuri a sărit apoi Lindner întru apărarea Saşilor faţă de atacurile lui Pichler de ieri, spunêndu-le că nu Saşii falsifică istoria şi vorbesc cu date istorice false, ci chiar cei-ce îi atacă.

Tot Mercuri a vorbit frumos şi hotărît deputatul slovac preotul Martin Collar, spunênd că: Naţiunea ungurească a fost prin vremi naţiune cavalerească, dar' s'au întêmplat schimbări în sângele ei, şi Maghiarii-noi (Jidovii) o strică de tot. Vorbeşte pentru un popor nefericit, care merită se fie ascultat şi compătimit (Slovacii). Şcoalele noastre în loc sĕ înveţe pe popor cum sĕ poată trăì, sĕ silesc sĕ-l îndoape cu câteva vorbe ungureşti. Slovacii n'au foi, n'au cărţi, reviste, dar' cine sĕ le scrie lor de acestea, când şcolile şi universităţile ţerii înstrĕinează pe fii poporului dela limba lor? Pentru că-i serac, pe Slovac îl apasă şi-l batjocoresc. Dar' nu maghiarizează cel-ce batjocoreşte, înstrĕinează numai! Cere dela naţiunea maghiară, cu care Slovacii au luptat prin vremi alăturea, sĕ asculte plângerile poporului slovac! Vorbitorul a fost adesea întrerupt.

Ştiri politice

= La Roma va avea loc la 21 Aprilie întâiul congres istoric internaţional, al cărui president de onoare e însuşi Regele Italiei, Victor Emanuel. Românii din România au fost poftiţi de fraţii Italieni cu cuvinte foarte călduroase ca sĕ iee şi ei parte prin trimişii lor. Li-s'a rĕspuns că da, vor merge mai mulţi Români. Acum sĕ vesteşte, că secretarul secţiei de »Istoria pedagogiei«, pregăteşte şi va face o primire deosebit de călduroasă, demonstrativă chiar, trimişilor români, aleşi din corpul didactic al ţerii a participa la această secţie. — E lucru de ştiinţă, fraţii italieni însĕ, ei înşişi îi dau şi o o faţă politică, folosind prilegiul pentru a-şi arăta iubirea de gintă faţă de fraţii lor mai mici, Români.

Cronica mea.

Bucureşti, 11 Febr. v. 1902.

O societate culturală, despre activitatea căreia se ştie şi se aude prea puţin, este societatea *„Transilvania“* de aici, fondată la 1867 pentru ajutorul studenţilor şi a meseriaşilor români. Zilele acestea a apărut o broşură, conţinênd actele acestei societăţi pe gestiunea anilor 1897—1901, lucru care mĕ îndeamnă a scrie câte-va cuvinte de orientare.

Indemnul la înfiinţarea societăţii »Transilvania« l'au dat la 1867 mai mulţi studenţi ardeleni dela universitatea din Bucureşti, cari, sĕrbând ziua de 3/15 Maiu, şi-au adus aminte de fraţii lor de acasă şi de miseriile cu cari se luptă pe la universităţile strĕine. Acei studenţi ardeleni s'au adresat lui Al. Papiu-Ilarian, rugându-l sĕ conducă el mişcarea pentru crearea unei societăţi de ajutorare a studenţimei şi Papiu, vĕzênd că e la mijloc o mare causă naţională (căci pe atunci nu era în fiinţă fondul Gojdu şi celelalte fundaţiuni), a desfăşurat numai decât steagul, sub care s'a grupat tot ce simţia româneşte. S'au ţinut întruniri, s'au publicat apeluri prin ziare, şi la 23 Iunie 1867, s'a constituit întâiul comitet, avênd de preşedinte pe Al. Papiu-Ilarian şi printre membrii între alţii pe Urechie, Laurian, Aron Florian, Hajdeu şi P. Grădişteanu. Statutele societăţii au fost aprobate de M. Sa Carol, la 18 Decemvrie 1867.

Scopul societăţii este curat cultural. Ţinênd seamă de reaua situaţie materială a Românilor din regatul ungar, ea vrea sĕ înlesnească progresul lor prin mici ajutoare date celor mai distinşi dintre studenţi şi meseriaşi, punêndu-le ca justă condiţie, rĕmânerea lor în patrie şi servirea românismului.

Prin cotisaţii, prin ajutoare date de către judeţele din Ţară, prin conferinţe şi representaţiuni teatrale, societatea a ajuns la un fond relativ destul de mare şi a distribuit până acum, dela 1867 până la 1900, în total suma de 309.585 lei 35 bani, ca stipendii, ajutoare şi subvenţiuni.

Actele, ca şi întreaga activitate a acestei societăţi sunt publice. Din ele resultă, că în timpul din urmă stagnează viaţa şi scade entusiasmul în sinul ei. Membri sunt puţini. Intruniri nu se ţin decât una singură pe an. Ajutoare se votează puţine şi fără o alegere totdeauna fericită. Pe de altă parte nu se ţine seama nici de principiul, ca beneficiul acordat sĕ se reserve asupra tuturor regiunilor româneşti din Ungaria.

Părerea mea este, că această societate ar putea cu încetul sĕ câştige în importanţă, fără a jignì interesele unui stat oare-care, şi sĕ ia de pildă rolul pe care-'l are *Schulverein*-ul la Germani. Dar' asta nu se poate prin o funcţionare de şablon, prin o simplă administrare a unui fond, ale cărui roade în definitiv nu s'au vĕzut până acum.

Mişcarea culturală a Românilor trebue condusă din Bucureşti. Cu mici lapalii însĕ, cu mici burse acordate rudelor sau favoriţilor, nu-ţi împlineşti datoria de conducĕtor cultural.

*

Ultimul anuar al societăţii, conţine pe lângă datele oficiale, o biografie a actualului ei preşedinte de onoare *Al. Lupaşcu,* scrisă de un alt Român vrednic, de dl Gh. Missail, preşedintele efectiv al societăţii.

Născut la 1853 în Băcău, Al. Lupaşcu a fost unul dintre acei puţini,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

zice Missail, cari fac binele și tac. Viața și-a consacrat-o mai ales ridicării școalelor și culturii române, fiind timp mai îndelungat secretar general al ministerului de culte. Interesele societății »Transilvania« le-a representat 33 de ani în șir, ca vice-prețedinte și în calitate de cassar, neprimind nici o leață pentru munca sa. A luat parte la intemeierea tuturor instituțiunilor culturale, a Ateneului și a Ligei. Așa că ovațiunile ce i-s'au adus la 6 Maiu 1901, când societatea »Transilvania« a ținut o ședință solemnă în onoarea lui și i-a presentat o medalie comemorativă, au fost bine meritate.

*

Astăzi, când *Liga* nu mai are nici un rost în viața publică, pentrucă nu și-a știut cristalisa un program de muncă, basat pe principiile unei politice culturale raționale, societatea de care vorbiiu, este chemată sĕ umple golul simțit și sĕ îndrume spiritele spre căi sănĕtoase.

Fidelio.

Treburi orășenești.

— Ședința dela 21 Febr. a comunității. —

In ședința dela 21 Febr. comunitatea orașului nostru a luat la cunoștință hotărîrea ministerială, prin care sĕ avisează orașul, că are 5.340 cor. parte la câștigul de regale de pe 1898.

— In afacerea *taxelor de păstorit,* comunitatea hotărîse, că plățile păzitorilor sĕ fie adunate dela proprietari, și anume după jugĕr, avênd a da cel cu pămênt mult, mai mult, cel cu pămênt puțin, mai puțin, pentru a face plata păzitorilor. Membrul în comunitate Tokay a apelat hotărîrea asta a representanței, aflându-o nedreaptă, căci, zice, viile singure cer păzitori cât încolo tot hotarul, ear' după hotărîrea representanței, proprietarii viilor abia plătesc pentru păzitori, cât câțiva proprietari de alt pămênt, care poate au niște locuri mari cât viile, dar' slabe, rele. Sĕ-și plătească viile pândarii singure, și ceialalți proprietari pe ai lor eară singuri. — Comitatul a aprobat hotărîrea representanței, ear' judecătoria administrativă, instanța cea mai înaltă, a făcut altfel: a hotărît că proprietarii de pămênt și de viie, sĕ contribue la plata păzitorilor, nu după jugĕre, nici cei cu viia singuri, ceialalți ear' singuri, ci *după darea de pămênt ce plătesc!* Apelație nu mai este.

— Se va escrie concurs pentru contabil la oraș, ales pe 6 ani. (Vicișpanul cere sĕ fie ales pe viață, representanța însĕ, întemeindu-se pe prescrisele legii, cere publicarea concursului pentru alegere pe 6 ani).

— Licitația exarêndării poenilor din munți, luate de mai mulți economi români, a fost întărită, asemenea cea a pescuitului, a locului de patinat și a pivniței polițiale.

— Dl A. Zeitler a dat o declarație, că, după-ce comunitatea i-a dat d-sale moara din jos și nu dlui Branga, care dase la licitație mai mult, — sĕ obligă și dînsul a da cât dase dl Branga. Dl *Dr. Mihu* a arĕtat, cu drept cuvênt, că de am primì noi îmbieciunea asta, am face un cas de precedență imoral, căci atunci la ori-ce licitație, cel care a rĕmas mai napoi, sĕ duce pe la spate și făgăduește că și el dă atâta, numai sĕ-l întărească pe el, nu pe cel-ce la licitația însași a dat mai mult, și asta ar fi nedemn de oraș, deci cere respingerea îmbiemêntului. S'a și respins.

— S'a primit têrgul făcut cu intreprinzĕtorii din Romoșel, ca sĕ tae și sĕ coboare lemnele din pădurea »Padeș«-ul, în valea Sibișelului, și când vor fi coborîte și vom vedea unde stau, sĕ va stabilì prețul cu care sĕ fie vêndute.

— La têrgul de vite sĕ vor face oare-cari schimbări de întrări în têrg, ca sĕ poată fi supraveghiate vitele la întrare de un singur veterinar.

— Cererea musicanților de a li-se urca ajutorul cu 100 fl. pentru cântatul în piață (odată pe sĕptĕmână, vara), s'a încuviințat pe anul de față, dar' numai cu 50 fl.

— Ca institute la care sĕ fie depuși banii orașului, au fost numite: *„Ardeleana“*, *„Brooser Vorschuss-Verein“* și *„Szászvárosi Takarékpénztár“*.

Corespondență

Producția meseriașilor.

BRAD, 18 Febr. 1902.

Cu adevĕrată bucurie scriu acest raport despre producțiunea dată la 16 Febr. de harnicii nostri meseriași români din Brad, pentru *„Fondul de ajutorare a învĕțăceilor și sodalilor meseriași români din Brad“*.

Meseriașii români de aici vĕzênd și cetind din ziarele noastre naționale, că meseriașii români din alte centre, sĕ mișcă și umĕr la umĕr lucrează pentru a-și crea o soarte mai bună, o posiție deamnă în societate, s'au decis și ei a urma exemplul.

In ziua de Anul-Nou al nostru, s'au întrunit la o adunare. Arătându-se scopul adunării, s'a încins o discuție vrednică asupra modului, cum, pe ce cale ar fi a se face ceva. Și s'au hotărît a face începutul presentându-se publicului cu o producțiune declamatorică-teatrală, al cărei venit curat sĕ formeze basa unui nou fond, anume a unui *„Fond de ajutorare a învĕțăceilor și sodalilor români din Brad“*.

Indată s'a constituit și un comitet în frunte cu subscrisul și s'au designat cei mai tineri dintre măestri, cari sĕ se pregătească cu predarea unor piese. Tinerii Alexandru Sabo, croitor, Filip Tirica, măsar, Sabin Jula, pantofar, Anton Filip, teslar și Ioan Perșia, sodal ferar, cu voe bună au primit sĕ se pregătească. La 16 Febr. a avut loc producția.

Dialogul de V. Alexandri *„Moțul și Sĕcuiul“*, l'au predat dnii Filip Tirica și Anton Filip. La ridicarea cortinei sĕ produce un murmur de plăcere la zărirea Moțului șezênd pe munte cu flinta pe umĕr, îmbrăcat sĕrbătorește național, cu pletele-i negre bătênd pe umeri, mustețele-i românești ca peana corbului, cușmă (căciulă) neagră de miel etc. și trăgênd din trișcă (fluer): »Așa-'i Românul«, cântec pe care spre părerea de rĕu a publicului, l'a întrerupt sgomotul Sĕcuiului (An. Filip). Sĕcuiul în chip grob provoacă pe Moț, sĕ se dee în vale de pe munte, sĕ-i scurte zilele! Moțul îl sfătuește pe Sĕcuiu, sĕ nu se prea îngâmfe, sĕ nu creadă, că numai el e tare și numai el e om! Că e mai bine sĕ trăească în pace nerobind unul pe altul, că de nu, îl trimite pe ceea lume sĕ ducă vestea că Românul e sau nu e om? Dialogul predat foarte natural, a plăcut mult publicului, care a erupt în aplause frenetice.

Cu asemenea resultat s'a predat și »Musa dela Burdujani«. Rolul cucoanei Caliopi, l'a predat cu neașteptată dibăcie fetița Sofia Indrieș, care a secerat multe aplause. Cu asemenea desteritate s'au achitat de rolurile lor dnii F. Tirica, An. Filip, Al. Sabo și Sab. Jula. »Hora« pe bină a fost jucată cu mult gust de tinerii diletanți și de câte-va fetițe frumușele, între cari au fost și fetițele timarului Ilie Zêrna, Ronta și Faur.

Cu »Mama Angheluța« predată atât de natural și isteț de sodalul ferar Ioan Persia, s'a terminat producțiunea spre deplina mulțămire a numĕrosului public, care a lăudat pe tineri.

S'a început apoi jocul cu »Someșana«. Și a urmat veselia până în zori.

Resultatul moral a fost la această producție deplin satisfăcĕtor. Resultatul material n'a rĕmas înapoia celui moral Anume: s'au încassat cor. 222·20. Spesele au fost cor. 95·54. A rĕmas deci un venit curat de cor. 126·66, ca început al noului fond.

In decursul pausei s'au ținut și toaste pentru prosperarea meseriașilor nostri. Dl înv. Ioan Germân, cu cuvinte pline de căldură a îmbărbătat pe meseriași la muncă neîntreruptă, căci muncind voinicește vor învinge toate greutățile, ce întimpină. Apoi după exemplul dlui V. Tordășianu, subscrisul am rugat pe oaspeți, sĕ se pregătească fiecare cu câte 2 fil. sĕ mi-i pună în pălărie, și umblând prin toate odăile am adunat 6 cor., apoi am spus scopul: Inființarea unui fond de zestre pentru fetele harnice, religioase și bune econoame, cari se vor mărita după măestri asemenea buni. Mare însuflețire!

Atât oaspeții, cât și cei-ce au binevoit a suprasolvì și a contribuì la mărețul scop, binevoească, în numele meseriașilor români din Brad, a primì cea mai călduroasă mulțumită, și îi rog, ca și cu altă ocasiune sĕ nu pregete a se presenta și a contribuì după puțință spre încuragiarea lor.

V. Boneu.

Producție la sate.

PRICAZ, 12 Febr. 1902.

In 9 Febr. n. comuna noastră Pricaz a avut o seară plăcută cum nu a mai avut de mult. Dl învĕțĕtor Nicolau Voina a arangiat o producțiune teatrală declamatorică, poate cea dintâiu în comuna noastră... Dl Voina vĕzênd că oamenii din comună înaintează binișor în starea materială, ear' în altă privință dau înapoi, a adunat pe lângă dînsul niște feciori și fete și s'a hotărît ca în tot anul sĕ dee după putință cu ei una sau douĕ producțiuni.

A început acum cu o producție dată cu elevi școlari din Vaidei (unde e d-sa înv.) »Tata și fiul«, »Judecata dreaptă«, »Curcanii« și anecdota »Țiganul la cununie«. Toate foarte potrivite de a fi predate cu elevii școlari și plăcute poporului. A urmat apoi monologul »Minciuna minciunilor« predată cu mare pricepere de comicul tinĕr econom Ioan Voina. După acestea »Șezĕtoarea«. Când s'a ridicat cortina, erau pe bină vre-o 11 fete, toate în *costume sĕlișteneștí,* cari de cari mai frumoasă, torceau. Furca, fusele, caerele, erau toate împodobite cu tricolor. Acesta a fost punctul cel mai vestit din programă. Mulțumită d-nei Aurelia Voina pentru osteneală că le-a instruat. Frumoase și reușite au fost cântările, »Nu-'i dreptate«, »Foaie verde pup de crin« și »Mătușa Angheluța«. Ca încheiere a fost un »tablou«, care a înfățișat credința, cultura și lupta. In pausă s'a jucat »Călușerul« și »Bătuta« de 12 tineri Pricăjeni.

Producțiunea a dat și un venit de 47 cor. 60 fil.

Producțiunea acesta, reușită în Pricaz, dovedește că adevĕrată e zicala:

Voește, și vei putea!

Țic.

PENTRU ECONOMI

Dela Reuniunea Economică.

In ședința dela 24 Febr. a Comitetului »Reuniunii Economice din Orăștie«, s'au adus următoarele hotărîri, cari sĕ fac cunoscute membrilor Reuniunii.

I. Inștiințările pentru a primì sĕmênță de trifoiu, lucernă, napi, etc. se mai primesc numai până în 8 Martie n. (încă sĕptĕmâna viitoare). Cci-ce vor venì cu înștiințările mai târziu, nu sĕ vor mai putea lua în socoteală. Inștiințările au sĕ se facă la cassarul Reuniunii dl Valer Orbonaș, funcționar la «Ardeleana», și sĕ pot face cu vorba, în ori-ce zi de lucru, sau în scris. Sĕmênță atât de trifoiu, cât și de luțernă, sĕ va da de cea trecută (»plombată«) prin cernerea oficioasă la stațiunea din Cluj.

II. Rcuniunea dă membrilor sei in folosință următoarele mașini economice, pentru următoarele taxe, cari au a sĕ plăti la scoaterea mașinilor:

1. Mașina de sămănat grâu, cu 2 cor. pe zi;

2. Grapa de lanț, pentru scormonirea muștiului de pe fênațe, unealtă care se poate folosi foarte bine în acest timp primăvăratic și primăvara toată, făcênd sĕ aibă omul folos îndoit de pe fênațul grăpat, — o da cu 1 cor. pe zi;

3. Ghilăul de fênațe, unealtă foarte bună pentru oblitul țelinelor celor încărcate de mușinoaie, cu 1 cor. pe zi;

4. Săpătoarea americană pentru grădină și pentru locurile cu napi, unealtă spornică, care e și plug mic și scormonitoare și greblă și sapă, dar' de folos numai în loc ce sĕ lucră bine, în grădini și la napi, — cu 50 bani pe zi.

Mașinile sĕ dau atât în loc, în oraș, cât și în comunele vecine, în ordinea în care le vor fi cerut membri.

Pentru mașini sĕ fac cererile și plățile taxelor, la economul Reuniunii Constantin Baicu, înv dir.

FOIȚA

Trudiți.

(Urmare și fine).

II.

Sgrebulit, cu gulerul ridicat, cu căciula 'ndesată peste urechi, mergeam prin vifor, încet, cu mersul îngăimat al omului care n'are nici o țină. Ca un clopot îmi rĕsunau acum unele cuvinte rostite de ea, și gânduri triste, sfășietor de triste, deșteptau în mine! Va sĕ zică, nu eram eu omul pe care-l visase... Și ce fericiți ne credeam, în ce dulce amăgire trăiam până mai adinioarea.! Mi-aduceam aminte de vremea când eram logodiți. Era așa de blândă, și ochii ei mari și sfiicioși spuneau așa frumoase lucruri, că ceasuri întregi stam fără sĕ ne vorbim. Doar' ne țineam de mână, și ne uitam cu drag unul la altul. Și cum stam așa, mâna ei albă, plăpândă, călduță, îmi făcea une-ori impresia că-'i o păsĕrică drăgălașă, care doarme, și par'că mi-era milă s'o strîng și teamă sĕ n'o deștept. Tăcerea ce ne împresura era plină de gândurile noastre, pătrunsă de misterioasa apropiere și contopire a sufletelor noastre. O iubiam, o iubiam cu acea nelinişte ascunsă, cu acea frică neînțeleasă, pe care ți-o dau unele bucurii mari și neașteptate. Mereu mĕ întrebam: Oare voiu ști eu s'o fac destul de fericită? Voiu putea eu înțelege sufletul acesta delicat, vieața aceasta sfântă, care mi-se încredințează și care va fi de azi înainte floarea, farmecul, lumina vieții mele. Imi ziceam, privind-o: De-aici încolo am pentru-ce sĕ trăesc. Toată grija, toată puterea mea de muncă, speranțele, gândurile mele de fiecare clipă, o singură țintă or sĕ aibă: s'o fac fericită; s'o fac sĕ vadă în mine un om cu totul deosebit de ceialalți, și pururea altul... Pururea altul! Oare ce-o fi crezênd ea în vremea asta de mine, de plecarea mea?... Ce-o fi făcênd, ce-o fi gândind, sĕrăcuța, singură?... Și mĕ întorsei repede, ca și cum, în bocetul viforului, i-aș fi auzit glasul chiemându-mĕ. Nu mai era lumină la nici o fereastră. Am intrat încetișor, am tras un chibrit; așa-'mi tremura mâna, că de-abia am putut s'aprind luminarea. M'am apropiat cu frică de patul ei. Dormia. Am stat, și-am privit'o lung. Ce dragă mi-era! Imi părea așa de rĕu c'am supĕrat-o. Voiam sĕ-'i cer iertare, și nu-mi venea s'o deștept, dormia așa frumos, cu obrăjoru 'n palma stângă! Din când în când suspina prin somn, ca un copil certat, care a adormit plângênd. Am îngenunchiat și, sărutându-'i dreapta întinsă pe plapomă, șoptii umilit, rugător: Iartă-mĕ! Un surîs îi apăru pe buze, o clipă întredeschise ochii și c'un gest somnoros îmi mângâe fața cu mânuța ei caldă și moale: »Ce rece ești!« Și'adormi din nou.

A doua zi era sĕrbătoare, am stat acasă toată ziua. Ciudat, glumele noastre, vorbele noastre de alintare nu mai aveau rĕsunetul, înțelesul, farmecul de mai nainte: păreau vechi, silite, strĕine de noi. Era ca un fel de jenă, de nelinişte, de osteneală, care se resimția în gesturile, în privirile, în tăcerea noastră. Nu ni-o spuneam, dar' o înțelegeam fiecare greutatea asta ce sĕ lăsa pe noi... Și ceasurile treceau din ce în ce mai încet. — Ințelegi tu sentimentul acesta de înstrăinare sufletească, de stingere lentă, misterioasă, a unei iubiri care-'ți umplea vieața toată, și pe care-o credeai vecinică și indispensabilă, ca aerul și ca lumina soarelui!... Ședeam alături, vorbiam, — și vorbele noastre păreau că vin de departe, ca printr'un zid care ne despărția. Nici mânile noastre parcă nu mai țineau de noi, așa nu mai tresăria nimic în noi la atingerea lor.

— Tu ești bolnavă... Nu vezi cum arzi?

I-am spus într'o zi îngrijat, căutând la ochii ei somnoroși, la fața ei aprinsă ca de friguri.

S'a uitat lung la mine, cu una din acele priviri cari nu vĕd. Apoi, deșteptându-se ca dintr'un vis, mi-a rĕspuns zimbind: — N'am nimic... Și-'s foarte fericită.

Era atâta tristeță în vorbele ei, și în ochii ei atâta adâncime și întunerec, că nu m'am mai putut ținea sĕ n'o întreb, sĕ n'o implor sĕ-'mi spue tot ce are pe suflet, deși vedeam c'o îneacă plânsul, deși se jura că n'are nimic, că nu-'mi ascunde nimic. Cât am chinuit-o, sĕrăcuța, și cum se sbătea sub întrebările mele ca un vinovat ce nu vrea sĕ-'și mărturisască fapta! O lăsam sĕ plângă, sĕ se liniștească, și ear' o luam la cercetat. Vedeam bine că e o taină la mijloc. Asta ne înstrăina, ĕsta era zidul care despărțea. Și toate mijloacele le întrebuințam, toate puterile mi-le puneam ca sĕ-'l abat, și sĕ mĕ apropiiu, sĕ mĕ lipesc ear' de sufletul ei. Ii simțiam inima gata sĕ se deschidă, pe buzele ei fluturau cuvinte pe cari nu se putea hotărî sĕ le rostească, în ochii ei plânși veniau lumini repezi, scăpărătoare, și ear' se retrăgeau, și ear' se făcea noapte. Și n'am putut smulge o vorbă, n'am putut afla nimic în ziua aceea.

Când mi-a spus, era prea târziu. Doctorii nu mai aveau nici o speranță. Era de-o lună în pat, slabă, desfigurată, perdută. Ședeam la căpătâiul ei, năuc, aproape nebun, neștiind ce sĕ cred, neștiind ce-a fost și ce are sĕ mai fie în urmă cu vieața mea. D'odată tresării. Iși pusese mâna-i rece, nădușită, pe mâna mea, — ochii ei mari, sticloși, mĕ priviau fix din orbitele lor adânci.

— Sĕ nu fii trist... am fost fericită, foarte fericită cu tine... doi ani aproape. Ce de lucruri frumoase m'ai învĕțat tu în vremea asta!..

Nu dormiam. Ședeam așa, cu ochii închiși. Te simțiam lângă mine, și mi-era cald, aveam sentimentul că plutesc, îmi părea bine că te simt aproape. Ce bun ești tu, și cât te-am făcut sĕ suferi! Fără sĕ vreau te-am făcut sĕ suferi. Vezi, aveai dreptate când spuneai că sunt dintr'un neam ostenit, sleit de puteri, osândit sĕ piară,.. Tu nici nu știi câtă dreptate-aveai. Tu nu știi c'am avut un frate care s'a sinucis, o

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Indeosebi sĕ atrage luarea aminte a membrilor, ca acum e timpul chiar potrivit a folosi ghilăul de fênaţe pentru oblirea locurilor muşinoioase, şi grapa de muşchiu pentru scormonitul muşchiului care stîrpeşte jumĕtate din fênul ce ar creşte de nu l'ar copleşi el. Economii nostri sĕ facă încercări, căci nu le va părea rĕu.

Odinioară şi acum.

— DIN ROMÂNIA —

La 8/21 Febr. a avut loc la Bucureşti alegerea de *Metropolit al Moldovei*, prin Marele Colegiu electoral, în locul de curênd reposatului Metropolit. A fost ales cu aproape unanimitate Episcopul *Partenie*, al Dunării-de-jos, bărbat în vêrstă de 57 ani. Alesul este unul dintre cei mai învĕţaţi archierei ai Ţĕrii Româneşti, ba prin învĕţătura sa multă şi prin meritele vieţii sale, este chiar o podoabă pentru biserica naţională română de pretutindenea.

Dacă ne aducem aminte ce puţin sĕ cerea, în vremi nu tocmai îndepărtate, până la jumĕtatea veacului trecut, dela bărbaţii chemaţi chiar şi la cârma bisericei, atât la noi cât şi în Ţară, ce bărbaţi, alttel zeloşi şi evlavioşi, dar' cu puţină învĕţătură, sĕ vedeau în tronurile archiereşti, — şi privim la alegerea acum întêmplată în Bucureşti, trebue sĕ simţim îmbucurătoarea *înaintare* spre bine şi în biserică. Punênd în fruntea ei oameni învĕţaţi, aceia sĕ vor sili negreşit sĕ ridice şi nivelul statului preoţesc, în generaţia mai veche a căruia în România, prea sunt încă multe elementele cari nu sĕ mai potrivesc locului la care sunt puse.

Iată, pe scurt, biografia noului Metropolit al Moldovei:

S'a născut în satul Clinceni, în 1847, este fiu al preotului Stancu Nicolae Economu, slujitor al bisericei din acea comună.

Primele lecţiuni de cetire, le-a luat dela tatăl seu, cu litere cirilice; ear' începutul învĕţămêntului primar la şcoala din satul seu natal, unde era învĕţător fratele seu Alexandru. La 1859 a fost dus în Capitală şi înscris la şcoala primară, unde a terminat clasele primare (normele).

Tatăl seu destinându-'l carierei preoţeşti, l'a înscris (cu atâta învĕţătură numai, căci numai atâta sĕ cerea dela viitorii preoţi), la Seminarul Central, pe care l'a terminat în 1868 (în vêrstă de 21 ani). In acelaş an s'a căsătorit şi fu hirotonisit de diacon la biserica Mihaiu Vodă, din Bucureşti. Dela 1870—1872 însĕ, tinĕrul diacon simţind dor de mai multă învĕţătură, a urmat cursurile *facultăţii de litere* în Bucureşti. Rĕmas vĕduv, a primit în 1873 un stipendiu de teologie şi s'a dus la *facultatea din Atena*, de unde s'a reîntors, în 1877, după 4 ani, *licenţiat în teologie*. S'a călugărit apoi şi impunêndu-sĕ prin deşteptăciunea şi învĕţătura sa, a ajuns protosinghel al Mitropoliei din Bucureşti. La Maiu 1878 fu hirotonisit duhovnic şi archimandrit, şi numit apoi superior al Capelei române din *Lipsca*, *unde urmă timp de doi ani cursurile teologice dela Universitatea din acel oraş*. In 1880 a fost transferat ca superior al Capelei române din *Paris*, *unde a stat 5 ani*, până când a fost ales Archiereu. Şi la 10 Decemvrie 1885 (în vêrstă de 38 ani) a fost ales Episcop al Eparchiei Dunărei-de-jos.

In această calitate, Inaltul Prelat a desfăşurat o activitate frumoasă pentru ridicarea bisericei naţionale, mai ales *în Dobrogea*, unde, în timpul păstoriei sale sufleteşti, s'au ridicat peste *100* locaşuri spre mărirea lui Dumnezeu şi gloria ţĕrii.

P. S. S. Metropolitul Partenie este unul din prelaţii cei mai culţi ai bisericei române şi ţinut de atare de toate bisericele ortodoxe.

M. S. Ţarul Nicolae al Rusiei, la propunerea Sinodului bisericei ruseşti, i-a decernat *Marea Cruce* cu briliante, o strălucită distincţiune, care nu se dă de cât vrednicilor apĕrători ai ortodoxiei! Inaltul Prelat este singurul care are, în România, această rară distincţiune. Facultatea din Atena i-a dat titlul de *Doctor* honoris causa, ear' M. S. Regele Greciei, crucea de Comandor al ordinului *Mântuitorul*. Dela M. S. Regele Carol, Inaltul Prelat are ordinele *Steaua României* şi *Coroana României*, în gradul de mare oficer.

*

Un alt archiereu învĕţat al României este Episcopul Melchisedec, despre care sĕ ţine şi sĕ recunoaşte, că e cel mai învĕţat şi mai distins în biserica din Ţară. «*Cronica*» din Bucureşti spune că el era socotit drept capul moral al bisericei, înaintea căruia sĕ închinau toţi ceialalţi episcopi, şi dacă nu Sfinţia-sa a fost ales acum Metropolit, e, pentru-că e bănuit a avea legături cu biserica rusească, legături cari au laturea lor politică, ear' marea obşte a bărbaţilor păzitori asupra viitorului ţĕrii, sĕ îngrozesc de ori-ce aruncări în braţele Rusiei. Incolo episcopul Melchisedec prin învĕţătura şi virtuţile sale, e asemenea un decor al bisericii româneşti.

NOUTĂŢI

Institutul de credit şi econ. „Ardeleana“ şi-a încheiat zilele acestea socoatele pentru anul trecut. Resultatul e, precum aflăm: profit curat peste 77.000 cor. (cam cu 10.000 cor. mai mare ca a. tr.). Adunarea generală şi-o va ţinea în 27 Martie n.

*

Hârtii de 50 coroane vor fi puse în circulaţiune în Maiu. Acum le pregătesc la Banca austro-ungară. Vor fi ceva mai mari ca cele de 20 coroane şi pe fond gălbĕn lucrate.

*

Pentru proprietarii de pământ din Orăştie facem cunoscut, că în 14 Martie sĕ ţine la casa oraşului, adunarea lor, la 9 ore dim., pentru a-'şi alege *comitetul agrar* (care are a hotărî privitor la păzitorii de hotar, la taxele de pază etc.) Pân' acum au fost 12 inşi în acest comitet: 4 Români, 4 Saşi, 4 Unguri. Acum vor alege atâţia, după cum sĕ vor înţelege.

*

Cât preţuia oare-când un om? In museul archeologic din Smolensky (Rusia) multă lume curioasă priveşte şi citeşte un vechiu şi trist document. E o scrisoare dela sfîrşitul veacului al 17-lea şi începutul veacului al 18-lea, deci cu ceva peste o sută de ani, şi ne arată cât preţuia atunci şi cum sĕ dădea din mână în mână un iobag în Rusia, cu cât cumpĕrau cei puternici un suflet umilit de rob. Din document sĕ vede, că în 1750 un domn de pământ a cumpĕrat dela un vecin al seu, pe o vĕduvă cu fata ei cu tot, cu... trei ruble! In 1771 s'a vêndut o fată de iobag cu 5 ruble; în 1785 s'a vêndut una mai scump, cu — şepte ruble, în 1791 s'au vêndut la licitaţie douĕ fete de iobagi cu 25 ruble: le-a luat la sine o principesă, care sĕ vede că a avut milă de ele de a dat atâta, cât n'au mai dat alţii. In 1803, arată documentul că s'a vêndut o fată cu 33 ruble, — ear' de aci încolo s'a scumpit repede »marfa« aceasta: în 1821 deja sĕ căpĕta pe un iobag bun, sănĕtos, harnic de muncă, 350 ruble. Lucrul acesta, scumpirea, o scoate la iveală documentul ca ponoslu că »s'au stricat vremurile cele bune«, arătând că d. ex. în 1732, deci cu o sută de ani nainte de aceste vremi scumpe, au cumpĕrat pe un iobag cu soţia lui şi cu trei copii cu tot, pentru 7 ruble! Pentru un iobag fugit, nu dădea atunci nime mai mult ca 3 ruble celui-ce l'ar fi prins şi readus...

Sĕrman neam omenesc, prin câte ai trecut, şi câte minuni sĕ află în istoria ta!

*

— **Flori amăgite.** Pe Valea-Geoagiului timpul acesta prea călduros pentru Februarie, a amăgit multe flori sĕ iasă din pământ, e plin de ghiocei, viorele, etc. La Cugir sĕ poate vedea scumpia frumos înflorită.

*

Serată dansantă arangează *tinerii universitari români* din *Cluj* Joi la 6 Martie n. în sala hotelului »Central«. Venitul este destinat spre augmentarea fondului pentru edificarea unei biserici gr.-cat. române în Cluj. Invitarea e subscrisă de 70 tineri universitari români, ca comitet arangeator.

*

Unde sunt prea mulţi bani? In cele mai mari oraşe sĕ ştie că sunt şi cei mai mulţi oameni sĕraci. De pildă în Londra sunt atâţa oameni fără căpĕtâiu, cerşitori şi peritori de foame, ca altunde în o jumĕtate de ţară! Dar' tot în aşa numĕr mare sĕ găsesc acolo şi bogaţii. Acum e vorbă de Berlin, capitala Impĕrăţiei nemţeşti. Vestile mai nouĕ spun, că acì atâta sunt de mulţi bani adunaţi de bănci şi capitalişti, că acuşi nu mai ştiu ce sĕ facă cu ei. Mai multe bănci mari, nu mai au cui sĕ dee banii. Le zac grămadă nefructificaţi. I'ar lua, de sigur, multă lume împrumut, chiar ţĕri lipsite, dar' nu-'i dau fiecui şi fiecum. Sĕ dau şi cu $2^1/_2$%, ba şi cu 2%.

*

Regele Eduard al Angliei are de gând sĕ viziteze în vara asta Francia, ţara în care el ca tinĕr a petrecut frumoase zile.

*

Tulburările din Spania, în urma proclamării Statariului, s'au liniştit. Muncitorii şi-au reluat lucrul. Numai ici-colea mai murmură şi îşi arată nemulţumirile.

*

Cheltuelile de încoronare în Anglia. O foaie franceză a făcut socoteală, după datele ce s'au publicat până acum, că la cât vor urca cheltuelile încoronării Regelui Eduard al Angliei, la London. A aflat că peste 25 milioane franci sĕ vor cheltuì numai pe hainele pe cari le vor purta nevestele lorzilor, a magnaţilor şi a diplomaţilor; alte 25 milioane sunt socotite a sĕ cheltuì cu primirea, încuartirarea şi ospĕtarea Domnitorilor strĕini şi a trimişilor acestora; alte 25 milioane pentru marile bancheturi sĕrbătoreşti şi pentru festivităţi, şi alte 25 milioane pentru alte... mĕrunţişuri. Cu totul peste 100 milioane. Cea mai mare parte a cheltuelilor le dă din punga proprie însuşi Regele Eduard. Frumoasă grămăjoară de bani. Dar' regele Eduard o dă bucuros, căci — va fi făcênd doară atâta tistía de rege al Angliei...

*

Producţiuni. Producţiune teatrală urmată de dans se aranjază în salele şcoalei române gr.-cat. din Alba-Iulia cu elevii şcoalei, Sâmbătă în 1 Martie n. Venitul curat este destinat în folosul bisericei gr.-cat. din Alba-Iulia-maieri.

O mică observare: Invitările despre această petrecere, tipărite la Valz în Alba-Iulia, sunt atât de fără gust tipărite, că ne mirăm de arangiatori că le-au primit şi expedat. Sunt curate caricaturi ale artei tipografice, fără nici un gust estetic! Ce lucru mare era sĕ le trimită la Blaj, Sibiiu ori Orăştie, în o tipografie românească, care le făcea presentabile, şi la nici un caz nu mai scumpe! E bine a ţinea şi la presentarea externă, căci e şi aceea o mĕsură a gustului bun a celor-ce sĕ presintă prin învitări.

— *Reuniunea pompierilor voluntari din Sĕlişte* învită la petrecerea cu joc ce o aranjază Sâmbătă, în 16 Faur (1 Martei) 1902 în sala festivă a şcoalei. Venitul curat e destinat în favorul fondului reuniunei.

— »Societatea de lectură« a şcolarilor dela gimnasiul superior fundaţional din *Năsĕud* arangează o serată *literară-musicală* urmată de dans, Sâmbătă, în 8 Martie st. n. 1902 în sala de gimnastică a gimnasiului. Venitul în favorul fondului societăţi de lectură.

Serata teatrală
a meseriaşilor rom. din loc.

Sâmbătă în 22 Febr. n. a avut loc aici representaţia teatrală dată de tinerii meseriaşi români, dirigiaţi de harnicul lor conducĕtor dl *Const. Baicu.* O seară plăcută a fost pentru toţi cei-ce au luat parte. Erai încântat când te vedeai într'o sală atât de pompoasă, plină de public românesc, ascultând pe acei tineri meseriaşi, cari timpul repausului de munca grea de peste zi, l'au întrebuinţat pentru a procura o seară plăcută, celor cari cu drag au luat parte şi i-au încurajat, cu toate-că trebue sĕ constat cu regret, că din partea inteligenţei nu am fost tocmai bine cercetaţi.

Representaţia s'a început cu declamarea unei frumoase poesii: »Ispita«, de G. Coşbuc, predată cu o deosebită isteţime prin d-şoara Safta Adămescu. A urmat apoi piesa »Unde dai şi unde creapă«, piesă frumoasă, cu scena petrecută în Bucureşti. O fată, Geni (d-şoara Rosa Raţiu) fiind în Câmpina la bal, a sedus cu frumuseţa ei pe un anume Dr. Iancu Malotescu (dl I. Florea) care era tocmai prietin cu fratele ei Pelingescu (dl P. Banciu), aşa încât a adus pe aceşti doi într'o încurcătură atât de mare, că îi făcea sĕ se întâlnească unul cu altul fără de ştirea lor, în casa unei amice a sale Paulina (d-şoara Ecaterina Rusu) pe care o iubea Pelingescu. In cele din urmă aflându-se cursa, nu se puteau mira cum o fată poate face astfel de aventuri, şi împăcându-se cu toţii, Geni s'a căsătorit cu Malotescă şi Paulina cu Pelingescu. A jucat foarte bine d-şoara Valeria Grofu în rola de guvernantă, care de câteori eşia de pe scenă era aplaudată de public, asemenea au jucat foarte bine pe gavalerul tinĕr dl P Banciu şi în rola de Spiridon Tipelean dl George Suciu jun.

Piesa a doua »Pisica«, comedie într'un act, e o piesă ţĕrănească foarte frumoasă, care a plăcut publicului. A fost foarte bine jucată de d-şoarele Safta Adămescu, Valeria Grofu şi de dnii P. Banciu, R. Ionescu, C. Budoiu şi P. Muntean.

După producţiune a urmat dans în sala cea mare, ear' alăturea de ea într'o sală mai mică, şi-au petrecut ţĕranii nostri cari au luat parte la teatru.

Intre altele s'a jucat şi frumosul joc naţional »Romana« în douĕ rînduri de cătră vre-o 50 de părechi.

Ne-am petrecut toţi foarte animat până când zorile zilei, vestind ziua de Duminecă, ne-au făcut sĕ ne depărtăm cătră casă, ducênd cu noi o suvenire frumoasă.

Un participant.

FEL DE FEL

Apa cataractului Niagara. Un american isteţ s'a pus sĕ facă o ciudată şi grea socoteală. Sĕ ştie că cea mai mare cădere de apă în lume, e uriaşa cădere zisă Cataractul »Niagara«, care e un rîu foarte mare ajuns la un loc, de unde trebue sĕ cadă jos ca dintr'un vêrf de munte, şi apoi sĕ-'şi formeze curs nou şi sĕ meargă mai departe. Atâta e căderea aceasta de puternică şi aşa sgomot teribil naşte prin căderea în adâncul vad, că la zeci de chilometri sĕ aude vuetul fioros. Americanul s'a pus sĕ socoată, câtă apă cade în acest loc vestit, pe fiecare zi şi pe fiecare oară, şi a aflat, că în cele douĕ căderi ale Niagarei, cad pe fiecare cias 100 de milioane tone de apă! Intr'un an atâta apă sĕ varsă aci, că singură această apă adunată într'un loc, ar da o mare întreagă, care ar biruì sĕ ţie ea singură mai multe corăbii mari! Dacă ai vrea sĕ-'i sapi o groapă sĕ o cuprinzi la un loc, ar trebuì sĕ faci o groapă de 10 metri de afundă, de 296 mii de metri de lată şi tot atâţa de lungă, şi ar trebuì sĕ lucreze la ea toţi oamenii din lume (2,400,000.000) un an întreg, cu împĕraţi cu cerşitori cu tot! Fiecare cu o sapă ori o lopată în mână! Şi vreme de lenevit n'ar avea, că tot omul ar trebuì sĕ dee săpat şi scos gata 1 metru cubic de pământ. De ai vrea s'o cuprinzi în o ţeve, apoi ai face o ţeve de un metru de largă, şi ai putea încinge pământul peste mijloc de 21 de ori!

Redactor resp.: IOAN MOŢA

---

soră care a murit idioată, şi că un frate al tatii e şi astăzi închis într'o casă de nebuni. Şi te mirai de mine că nu mĕ entuziazmez de nimic. Pentru entuziasm se cere un suflet tinĕr, sănĕtos, şi noi eram toţi bolnavi — trudiţi şi bĕtrâni de mici... Vezi dar' că nu perzi lucru mare.

Inchise ochii, şi rĕmase puţin ca într'o aţipire de somn. Eu tăceam şi-'mi stăpâniam bătĕile inimii, de teamă par'că sĕ nu-'i tulbur gândurile. Ea înţelese, ridicându-şi pleoapele-i învineţite, îmi mulţumi c'un zimbet.

— Acum, sĕ-'ţi spun secretul... Ştii, când ai plecat mânios, atunci seara... am crezut întâiu c'ai glumit, că te-ai ascuns, ca sĕ vezi ce-am sĕ fac, ş'am stat, ş'am aşteptat, aşa în tăcere, un minut, douĕ, poate mai mult, poate nici atât. Mi-era cald, eram enervată, simţiam că mĕ înăduş. M'am sculat, m'am desfăcut la piept şi, de nĕcaz, de rĕutate mai mult, decât de nevoia de a mĕ rĕcori, m'am dus la fereastră, am deschis-o ş'am stat în frig pân'am simţit pe gâtul gol, pe pieptul gol, ca un strat de ghiaţă. Ş'apoi m'am culcat, am adormit cu gândul copilăresc c'ai sĕ mĕ găseşti moartă când vei veni, ş'are sĕ-'ţi pară rĕu...

O înecă tusa. Tot sângele, puţinul sânge ce-'i mai rĕmânsese, îi năvăli în obraz. Şi nu mai putu vorbi.

Noaptea, târziu, se deşteptă şi, suflând greu, aruncă plaploma de pe ea c'un gest furios. — Strigă de câte-va ori, c'un glas care nu mai era al ei, şi nici omenesc nu mai era: »Nu mĕ lăsaţi sĕ mor, nu vreau sĕ mor, scăpaţi-mĕ, fie-vĕ milă!«... Ochii, eşiţi din orbite, priviau speriaţi în gol, braţele-i subţiri se mişcau în aer, închizênd şi deschizênd pumnii, ca şi cum căutau ceva de care sĕ se agaţe, apoi căzură în lung lovindu-se de şolduri. Un suspin adânc, de supremă uşurare, şi... când îi pusei mâna pe faţă, simţii rĕceala morţii. — A, gura, gura aceea întredeschisă, cu buzele albe încremenite, o vĕd încă, o am de-apururi în minte, pe atât de fioroasă în moarte, pe cât de fermecătoare era în vieaţă. Tu nu ştii, nu ştii ce va sĕ zică sĕ vezi astfel gura pe care-ai sărutat-o odată, însetat, nebun de iubire, de cea dintâiu... de singura ta iubire.

(„Sămĕnătorul“) ***A. Vlahuţă.***

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sz. 523/902. (36) 1—1
tkkvi

Árverési hirdetmény.

Virtoloman Maria a.-farkadini lakos az árverési feltételeknek eleget nem tévén, végrehajtató kérelmére a hátszegi kir. jbiróság mint tlkvi hatóság Vinczán George lui George Bontescu Mihály ügyvéd által képviselt vhajtatónak Vinczan János lui George végrehajtást szenvedő elleni ügyében közhirré teszi, hogy végrehajtatónak 243 korona tőke, ennek 1895. évi deczember hó 26. napjától járó 8% kamatai, 177 kor. 72 fill. eddigi megállapitott per és vérgehajtási valamint a jelenlegi 7 korona és a még felmerülendő költségek iránti, ugy a csatlakozottaknak kimondott Mandra Maria és Nandra Józsefnek 40 kor. s jár. iránti és Szerafin Nicolaenak 100 kor. s jár. iránti követeléseik kielégitése végett Vinczan János lui George végrehajtást szenvedőnek a dévai kir. törvényszék, hatszegi kir. jbiróság területéhez tartozó A. Farkadin községi 88 sz. tjkvben A † 15—17 rdsz. a. felvett ingatlanokból (1/2) felerész jutalékát késedelmes árverési vevő költségére és veszélyére együttesen az egyidejüleg kibocsájtott árverési feltételekben részletezett összesen 1162 koronát tevő kikiáltási árban az *1902. évi márczius hó 12. napjának d. e. 10 órakor* A.-Farkadin községnek előljárója házánál megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet igérőnek esetleg a kikiáltási áron alul is elfogja adatni.

Árverelni szándékozók tartoznak bánatpénzül az ingatlanok kikiáltási árának 10% készpénzben vagy a kormány által ovadékképesnek nyilvánitott értékpapirok, a melyek a névérték 2/3-ad részeig fogadtatnak el csupán a kiküldött kezéhez letenni avagy annak előzetes birói letétbe helyezését tanusitó szabályszerű elismervényt átszolgáltatni. Vevő köteles a vételár felerészét az árverés jogerőre emelkedése napjától számitott 30 nap, a másik felerészét szintén azon naptól számitandó 60 nap alatt az árverés napjától járó 5% kamataival együtt szabályszerű letéti kérvény mellett a hátszegi m. kir. adóhivatal mint birói letétpénztárnál befizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámittatni. A megállapitott árverési feltételek a hivatalos orák alatt a tlkvi hatóságnál ugy szintén A.-Farkadin község elöljáróságánál vagy a birói kiküldöttnél megtekinthetők.

A kir. jbiróság mint tlkvi hatóság.

Kelt Hátszegen, 1902. évi január hó 22-én.

Fábián,
biró.

Árlejtési hirdetmény.

V.-Hunyad város tanácsa ezennel közhirré teszi, miszerint a városi képviselő testületnek 57/900. kgy. sz. a. hozott határozatta alapján V.-Hunyad város piaczának egyelőre a jobboldali részén mintegy 4000□-ől terület kikövezése árlejtés utján leendő foganatositása elrendeltetett.

Felhivatnak tehát mindazok, kik ezen fent jelzett terület kikövezését elvállalni szándékoznak, hogy a piacz tér fekvésnek megszemlélése, és az árverési feltételek megtekintése után készitendő terv bemutatásával, és 500 kor. bánatpénzzel ellátott zárt irásbeli ajánlataikat V.-Hunyad város tanácsának *1902. évi márczius hó 10-ig* beadni el ne mulasszák, mivel a később beérkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Tájékozásul ezuttal még annyi hozatik tudomásra, hogy a kövezéshez szükséges anyag beszerzése, és a piacztérre való beszállitása vállalkozókat terheli. A szükséges anyagok a várostól dijmentesen beszerezhetők.

V.-Hunyad, város tanácsa 1901. évi febr. 11.

Danila György, polgármester. (34) 2—2 *Csonka Béla,* főjegyző.

„HUNEDÓRA" însoțire de anticipațiune și credit în Deva.

Convocare.

Domnii participanți ai însoțirii de anticipațiune și credit „HUNEDÓRA", sĕ învită în virtutea §§-lor 23 și 24 ai statutelor la a

XVII. adunare generală ordinară,

care se va ținea în Deva **Mercuri la 12 Martie st. n. 1902** la 2 ore după amiaz în localul însoțirii.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Alegerea unui președinte, a unui vice-președinte, precum a doi secretari și doi scrutinători.
2. Raportul direcțiunii cu privire la activitatea consiliului administrativ și la starea cassei însoțirii (bilanțul) pe anul 1901, raportul comisiunii de supraveghiere și hotărîrea asupra profitului curat.
3. Statorirea budgetului pe anul 1902.
4. Alegerea directorului, eventual a vice-directorului pe timp de 2 ani.
5. Alegerea a doi membri în consiliul administrativ pe timp de 2 ani.
6. Alegerea comisiunii de supraveghiere pe timp de un an.
7. Eventuale propuneri (§. 29.)

In lipsa membrilor receruți, de peste jumĕtate a părților fundamentale, adunarea se va ținea în înțelesul §-lui 25 din statute la 23 Martie a. c. tot la timpul și în localul indicat.

Domnii participanți pot lua parte sau în persoană, sau prin plenipotențiații lor, cari asemenea au sĕ fie participanți fundamentali (§. 26); nime nu poate exercita însĕ mai multe de 20 voturi (§. 10).

In timpul încheierii bilanțului însoțirea a avut 319 părți fundamentale à 100 cor. 31900 cor.

Din ședința consiliului administrativ al însoțirii »Hunedóra«, ținută în Deva la 12 Februarie 1902.

Alexandru Moldovan sen. m. p., vice-director. **Alexandru Moldovan iun.** m. p., secretar.

Active. **Contul bilanțului pe anul 1901.** **Pasive.**

	cor.	bani		cor.	bani
1. Cassa în numĕrar	6623	30	1. Părți fundamentale	31900	—
2. In cambii	224846	80	2. Depuneri spre fructificare și inter. capit.	232559	69
3. In obligațiuni	86068	—	3. Fondul de reservă	17200	—
4. Realități	2144	28	4. Fondul de res. special	4750	—
5. In mobiliar; det. 10%	476	46	5. Reescompt	27000	—
6. In conturi debitoare	3517	69	6. Conturi creditoare	2052	80
			7. Profit curat	8214	04
	323676	53		323676	53

Spese. **Contul profitului și perderilor pe anul 1901.** **Venite.**

	cor.	bani		cor.	bani
1. Interese la depuneri	12766	69	1. Interesele de escompt și obligațiuni	22117	92
2. Interese de reescompt	1508	68	2. Provisiuni	5596	75
3. Salare	4320	—	3. Accidențe diverse și int. de întârziere	445	36
4. Spese diverse (recuisite de cancelarie, încălzit, luminat, serviciu etc.)	1273	58			
5. Contribuțiune	2959	04			
6. Timbru	21	06			
7. Taxe de presență	654	—			
8. Chirie	400	—			
9. Deteriorarea mob. cu 10%	52	94			
10. Profit curat	8214	04			
	32170	03		32170	02

Deva, la 31 Decemvrie 1901.

Ioan Lazariciu m. p., cassar. *Alex. Moldovan sen.* m. p., vice-director. *Ioan Simionaș* m. p.

Subsemnata comisiune de supraveghiere am examinat contul bilanțului, al profitului și perderilor și le-am aflat întru toate în consonanță cu cărțile și exacte.

Deva, la 12 Februarie 1902. (37) 1—1

Alexandru Petreu m. p. **George Gila** m. p. **Dionisie Ardelean** m. p.

„Minerva" institut tipografic

Orăștie, (Szászváros) Str. Berăriei Nr. 8.

Efectueşte tot soiul de lucrări aparţinătoare **artei tipografice.**

= *Numerii singuratici, cu 5 cr. (10 fil.) exemplarul, din* „Libertatea" *sĕ află de vênzare în Orăștie la tipografia* „Minerva" *și la librăria* H. Graef.

„VICTORIA" institut de credit și economii, societate pe acții, Arad.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ACTIVA **Contul Bilanțului.** **PASIVA**

	cor.	fil.		cor.	fil.
Cassa în numĕrar	84.624	13	Capital social: 3000 acțiuni à cor 200	600.000	—
Bon în Giro-Conto și la alte bănci	4.189	86	Fondul de reservă al acționarilor	311.101	85
Cambii	3,811.146	52	Fondul de pensiune al funcționarilor	50.197	99
Imprumuturi hipotecare	711.380	—	Depuneri spre fructificare	3,200.053	07
Avansuri pe efecte publice	96.621	—	Deposite de cassă	19.754	73
Efecte publice	40.750	—	Reescompt	766.221	40
Credite de cont-curent	73.251	28	Dividendă neridicată	896	—
Casa institutului și alte realități de vênzare	247.806	57	Diverse conturi creditoare	2.755	10
Mobiliar . . . cor. 8.878·44; după amortisare . . . » 887·84	7.990	60	Contribuțiune nesolvită după interesele depunerilor pe al II. semestru	8.251	03
Diverse conturi debitoare	4.695	35	Interese transitoare anticipate	43.600	—
Interese transitoare restante	20.645	46	Profit transpus . . . cor. 9.210·77; Profit net . . . » 91.058·83	100.269	60
	5,103.100	77		5,103.100	77

DEBIT **Contul Profitului și Perderilor.** **CREDIT**

	cor.	fil.		cor.	fil.
Interese: pentru depuneri spre fructificare	160.127	96	Interese: dela cambii	291.782	84
» reescompt	31.148	01	» împrumuturi hipotecare	58.866	41
Spese: imprimate, registre, tipărituri, lemne, lumină, diverse	10.667	85	» avansuri pe efecte	5.171	19
Porto	4.807	59	» cont curent	1.458	77
Contribuțiune directă . . . cor. 20.539·72; 10% dare la int. dep. . » 16.130·67	36.670	39	» efecte proprii	2.463	80
Competință de timbru	267	12	Chiria și alte arênzi	6 844	85
Salare	31.007	82	Provisiuni	8.830	48
Bani de cuartir	6.774	93	Profit transpus	9.210	77
Chirie	2.000	—			
Amortisare din mobiliar	887	84			
Profit transpus . . . cor. 9.210·77; Profit net . . . » 91.058·83	100.269	60			
	384.629	11		384.629	11

Arad, 31 Decemvrie 1901.

Direcțiunea:

Oncu m. p., dir. exec. *Mihaiu Veliciu* m. p., președinte. *Raicu* m. p., secretar.

Petru Truția m. p. **V. Mangra** m. p. **R. Ciorogariu** m. p. **Dr. Nicolau Ciaclan** m. p. **Dr. Aurel Demian** m. p. **I. Papp** m. p. **Traian Vațianu** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile presente și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele institutului.

Arad, 12 Februarie 1902. (35) 1—1

Comitetul de supraveghiere:

Dr. Sever Ispravnic m. p. **George Popoviciu** m. p. **George Feier** m. p., președinte. **Nic. Marcu** m. p. **Paul Milovan** m. p.

„Minerva" inst. tipogr. în Orăștie. Editor: Ioan Moța.